

Monitoring digitalnih prava u Srbiji jul-oktobar 2018.

Tokom najnovijeg perioda monitoringa digitalnih prava i sloboda u Srbiji za period od jula do oktobra 2018. godine, SHARE Fondacija je zabeležila ukupno 16 slučajeva povreda digitalnih prava i sloboda.

U navedenom periodu najupečatljiviji su bili slučajevi deanonimizacije korisnika Tvitera, koji su privukli veliku pažnju internet zajednice. Obzirom na značaj anonimnosti za slobodu izražavanja, posebno u situaciji kada postoje pritisci zbog kritikovanja postupaka vlasti i javnih funkcionera, objavljivanje identiteta na društvenim mrežama može imati ozbiljne posledice i po privatnost građana. Na Tviteru je objavljena slika korisnika ["Operativac iz Zemuna"](#), koja je identična [biometrijskoj fotografiji sa lične karte iz baze MUP](#), i to na anonimnom nalogu čiji se tvitovi uglavnom odnose na podršku vladajućoj koaliciji. Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti je povodom ovog slučaja [pokrenuo postupak nadzora u Ministarstvu unutrašnjih poslova](#).

Posebno zabrinjavajući slučaj se odnosi na [javno traženje podataka o korisniku Tvitera "Baz Kilington" uz nagradu](#), koji je na Instagramu objavio kontroverzni pokret za zaštitu životinja "Levijatan", uz navode da je reč o "trovaču i provokatoru". Prema [pisanju "Blica"](#), tužilaštvo je u vezi sa ovim slučajem uputilo zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja nadležnom policijskom odeljenju. Takođe, upravitelj Fondacije "Pokret Levijatan" Pavle Bihali je na ličnom Twitter nalogu objavio informacije o [pravljenu "baze" sa podacima o "lažnim profilima" sa Tvitera](#). Kako se podaci o ličnosti mogu obrađivati samo pod uslovima koji su jasno propisani zakonom, čini se da takva baza, ukoliko zaista postoji, sama po sebi predstavlja ozbiljnu povredu prava na zaštitu podataka o ličnosti i može značiti pravnu odgovornost.

Zabeležen je još jedan slučaj nedopustivog tretiranja podataka o ličnosti građana, o čemu smo više [pisali u prethodnom monitoring izveštaju](#), ovog puta od strane privatne kompanije. Kako je utvrdila služba Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, [podaci više od 2000 građana koji su se prijavili za TV kviz "Zlatni krug" bili su javno dostupni](#) na internet stranici kompanije "Met Ro Productions", koja je realizovala kviz. Ime i prezime, JMBG, adresa, broj mobilnog telefona, mejl adresa i zanimanje su samo neki od podataka oko 2.300 građana koji su bili javno dostupni, dok su za još nekoliko hiljada javno objavljeni bar ime i prezime. Povodom

ovog slučaja, Poverenik je Prekršajnom sudu u Beogradu [podneo zahtev za pokretanje prekršajnog postupka](#) protiv odgovornog lica u preduzeću "Met Ro Productions".

U periodu od jula do oktobra 2018. godine zabeležene su prikrivene reklame dve privatne akademije, čiji su sajtovi linkovani u tekstu. Narativ tekstova jasno upućuje da je reč o plaćenom oglašavanju, kao i oznaka promo na fotografijama. Označavanje fotografija nije dovoljan pokazatelj da je reč o promotivnom sadržaju, potrebno je da ceo tekst bude na početku obeležen oznakom prepoznatljivosti, da se korisnici ne bi doveli u zabunu i pogrešno percipirali da je reč o informativnom tekstu.

Vlada Srbije je na sednici održanoj 24. septembra usvojila [Predlog novog zakona o zaštiti podataka o ličnosti](#), uprkos brojnim [kritikama](#) Poverenika, stručne javnosti i civilnog društva, pa i same [Evropske komisije](#). Uprkos nedostacima, važno je napomenuti da je novi zakon pisan po uzoru na Opštu uredbu o zaštiti podataka o ličnosti EU (GDPR) i da se od početka primene novog pravnog okvira mora insistirati na njegovoj doslednoj primeni, jer gotovo po pravilu izostaje odgovornost za propuste u obradi podataka građana.

Odbornik Srpske napredne stranke u Skupštini Grada Beograda Slaviša Mićanović je za vreme pojačanih društvenih tenzija u vezi sa mogućim rešenjem situacije na Kosovu je [uvredio igumana manastira Visoki Dečani Savu Janjića](#) na Tviteru. Niz drugih [uvreda anonimnih tviteraša](#) za koje se pretpostavlja da su simpatizeri SNS je usledio nakon toga. Janjić, koji je poznat po aktivnom korišćenju Tvitera, prethodno je [izrazio neslaganje](#) sa izjavama visokih državnih funkcionera o mogućem rešenju za Kosovo. Drugi slučaj koji je privukao značajnu pažnju javnosti jesu mizogine uvrede koje je predsednik sindikata "Sloga" Željko Veselinović na svom Fejsbuk nalogu [uputio premijerki Srbije Ani Brnabić](#), nakon čega se [izvinio i obrisao objavu](#).

Još jedan slučaj problematičnog izražavanja na Tviteru bila je [uvredljiva objava narodne poslanice Srpske radikalne stranke i potpredsednice Narodne skupštine Vjerice Radete](#) o smrti predsednice udruženja "Majki Srebrenice" Hatidže Mehmetović, koju je Radeta kasnije obrisala. U Narodnoj skupštini je nakon ovog slučaja pokrenuta inicijativa za [njeno razrešenje sa mesta potpredsednice parlamenta](#) koju je podržalo 60 narodnih poslanika. U prethodnom periodu monitoringa stanja digitalnih prava, Radeta je uputila [preteći tweet](#) aktivistkinji Inicijative mladih za ljudska prava (YIHR) Sofiji Todorović za vreme festivala "Miredita – dobar dan", čiji je jedan od organizatora upravo Inicijativa mladih. Pozicija javnih funkcionera u društvu je takva da oni moraju da budu svesni povećane odgovornosti za javno izgovorenu reč, ali i višeg nivoa kritike javnosti koji su dužni da istrpe, ali to naravno ne znači da su "lake mete" za uvrede, pretnje i diskriminaciju.

[Monitoring baza SHARE Fondacije](#)